

דברים לזכרו של מר שמחה גוטליב

יש מאמר שלא נכתב, אבל ראוי היה שייכלל בגיליון זה העוסק בהתחלות: מאמר של מר שמחה גוטליב. התחלות תמיד נעוצות בעבר ופורצות דרך אל העתיד. מה היה טבעי יותר מאשר לבקש את שמחה לכתוב מאמר, שבאמצעותו נוכל לקבל פרספקטיבה היסטורית על הוראת המדעים בכיתות ז'-ט', וכך להכיר את השורשים ולדעת טוב יותר לאן הולכים!?

שמחה - איש חזון ומעשה, דמות יוצאת דופן בנוף של הוראת המדעים בישראל - היה בעל הסתכלות רחבה ומעמיקה על מהויות, מטרות ודרכים להשגתן. מעורבותו רבת השנים בכל ההיבטים של הוראת מדע הונחתה על-ידי תפיסה מערכתית את מעשה החינוך, והתבטאה בטיפול בו-זמני בכל ההיבטים: תוכניות לימודים, חומרי למידה, מורים, מנהלים וגורמים במשרד החינוך. הוא ידע שכשל בגורם כלשהו יחבל באפשרות להגיע לתוצאות במערכת החינוך. בכל היבט היה מעורב גם ברמת ההובלה וגם ברמת הפרטים. מורים עמדו במרכז מעייניו. "המורים של שמחה" היה ביטוי שגור על שפתותינו במסדרונות המחלקה להוראת המדעים במכון ויצמן למדע. שמחה בא לדון, לשכנע ולבצע השתלמויות עבור המורים

לזכרו של מר שמחה גוטליב, מפמ"ר מדעי הטבע - איש אשכולות, בעל חזון, ואחד מאנשי-המפתח שתרמו לקידום הוראת המדעים בישראל, אשר נפטר בשנה שעברה. יהי זכרו ברוך !

השורה האחרונה

שמחה, חברי לעבודה - הפרידה ממך קשה. זכרונות היצירה לצדך במשך שנים ימשיכו לפעום בי ולנחם - ולו במעט. רק לפני ימים אחדים, בשיחת הטלפון האחרונה שלנו (כאשר משום מה החלטתי לאחל לך "חג שמח" בערב פסח - במקום, כהרגלי, בערב יום העצמאות), נזכרנו יחד בתחילת דרכה של תוכנית הלימודים מב"ט, בכנסים שערכנו ברחבי הארץ לפני מנהלים, מורים, מפקחים ומדריכים. נזכרנו בראיונות שערכנו עם מורים לקורסי המדריכים הראשונים של מב"ט. הרגשתי כי הזיכרון המשותף העלה חיוך על פניך ותחושה של מי שאומר: "כן, רותי, עשינו יחד דרך ארוכה ומיוחדת". הכרת כל ילד, ילדה, מורה, מנהלת ובית-ספר במערכת, פנית אליהם בנחישות, בתבונה ובחריצות שאין לה גבולות. בנסיבות שבהן עלו סוגיות

צילום באדיבות אאוריקה !

צוות הפיקוח איבד מנהיג וחבר יקר

מורנו וידידנו, מר שמחה גוטליב, היה אחד מאנשי-המפתח שתרמו לקידום הוראת המדעים בישראל. שמחה הגה - אך גם עשה. מפעל חייו נשען על חזון, ועבודתו שימשה דוגמה אישית. שמחה היה איש-דעת שפעל על-פי עקרונות ונלחם כדי לממשם. את דבריו בוועדות או בשיבות הצוות לא נשכח לעולם. ידיעותיו, כמו גם אמונותיו, האירו את דרכינו, והם מניעים אותנו עוד ועוד, כל יום. את דרכו של שמחה ניתן לזהות בתוכניות הלימודים. כן גם בתכניות החדשות. את רעיונותיו הפדגוגיים והדידקטיים אפשר לצטט מתוך חומרי הלמידה. כל-כך בולטים הם וכל-כך חכמים. האם כבר התנסיתם בהוראה בקבוצות הטרוגניות? איך לא? הרי היא הבסיס לאינטגרציה חברתית אמיתית. חבל שאינני יכולה לשתף אתכם בקולו המשכנע!!! האם כבר ביקרתם במרכז להשתלמויות מורים בשלומי? שמחה קיים שם ישיבת מפקחים בשלב שעוד נזקקנו לנעליים מתאימות להליכה. "בלי שמחה המקום הזה לא היה קם" - כך אמרו רבים שביקרו במקום והיו עדים לחלום שהתגשם. לפני כמה שנים פרש שמחה לגמלאות, ואני נכנסתי לתפקיד המפמ"ר. ידעתי שאני נכנסת לנעליים גדולות, אך לא תיארתי לעצמי עד כמה הן ענקיות. למזלי הייתי תלמידתו. מי שאטמו אוזניהם ולא

למדו ממנו אינם יכולים להבין את מהות החוסן המקצועי שהפסידו. למרות פרישתו עסק שמחה בהוראת מדע וטכנולוגיה עד ימיו האחרונים. בשנים האחרונות שימש יועץ אקדמי למרכז ההשתלמויות בשלומי, ולאחר מכן פעל במסגרת המרכז לחינוך מדעי-טכנולוגי ע"ש עמוס דה-שליט. היה לי הכבוד להיפגש עמו, וכן להתייעץ אתו עוד ועוד. שמחה נלחם במחלה קשה. כוחו אזל, וגופו עזב אותנו, אך רוחו איתנה, והיא תישאר עמנו לעד.

ד"ר חנה ויניק

דתיות, שנראו כאילו הן עומדות בסתירה למדע, תמיד ידעת לומר: "המדע אינו יוצר חיץ בין דתיים לחילוניים; המדע יכול רק לקרב." וכך סיכמת נחרצות: "תוכנית הלימודים במדעים - אחת ויחידה תצא לממלכתי לממלכתי-דתי". ומי כמוך, אדם מאמין, ידעת, הבנת וחשת זאת בכל רמ"ח איבריך. שמחה, זכרך ילווה אותי תמיד.

ד"ר רות נוביק

שלו בחטיבת-הביניים. הוא ראה בהתפתחות מקצועית מתמשכת של מורים מטרה מרכזית, ומצא מסגרות מגוונות כדי לבצעה. אני זוכרת את הלבטים הקשים שהיו לו לפני הקמת מרכז ההשתלמויות בשלומי. היינו פסימיים וחשבנו שזה עוד "פיל לבן", אך שמחה החליט שלא להחמיץ את ההזדמנות לעשות משהו עבור המורים, וכולנו הבטנו בהשתאות בדרכי עבודתו ובתוצאות המפתיעות. שמחה לא פרש מהעבודה, וכמעט עד יומו האחרון היה מעורב במטה המרכז להוראת המדעים. בשיחות הרבות שניהלנו דיבר שוב ושוב על המורים ועל החשיבות של קשר מתמשך ועדכון משמעותי שלהם. אני בטוחה שהיה שמח מאוד בעיתון זה, האמור לקדם את בנייתה של קהילת מורי חטיבות-הביניים. שמחה אף פעם לא שכח בתוך העבודה המקצועית את הפרט ואת הקשר האישי: מילה טובה, עצה אישית ודאגה כנה. כך נזכור אותו - כאיש מקצוע מעולה וכידיד אמיתי.

פרופ' בת-שבע אלון